

13. FEYİZ

**“MEFAHİR-İ DİNİYEYİ, MEFAHİR-İ MİLLİYEYİ VE VATANI
MUHAFAZA İÇİN TA'LİM TEALLÜM ETMEK, ASKERLİK YAPMAK
DA LÂZİM”**

Efendim Muhammed Feyzî, *milli mefkûreyi*¹ ve *vatanî sadakati* daima dinî duygulardan ayırmaksızın ele alırlar ve bu doğrultuda ilgili sohbetlerini yürütürlerdi. O nedenle bu üçlü değeri, bir bütün olarak vatan evlatlarına anlatmayı; onlara, aralarında hiçbir farklılık gözetmeden ve birbirinden ayırmadan sahip çıkma yönünde telkinde bulunmayı kendisine vazgeçilmez bir vazife telâkki etmiş ve ömrünün sonuna kadar da bu minval üzere hareket etmiştir.

Zamanın bir takım çarpık ve çarpıtılmış düşünceleri içerisinde, yuvarıda birbirinin tamamlayıcısı ve destekleyicisi olarak beyan edilen *din-millet-vatan* unsurlarını bazıları ayrı ayrı ele almıştır. Onlardan bir kısım kimseler, sadece *din fikrini* çıplak olarak ele almış; ona bir kılıf ve elbise giydirmeyi düşünmemiştir. Dinin kendi kendine yetebileceğini, ona başka bir şeyin hizmet edemeyeceğini, bundan dolayı dinî açılımda herhangi bir aracıya ve vasıtaya gerek olmayacağını savunmuşlardır.

---

¹ Milli mefkûre, Milliyetçilik ülküsü.

Toplumcu olan bir takım kimseler de yegâne unsur olarak *millet bütünlüğünün* yeterli olacağını başka düşüncelere başka desteklere ve vasıtalara gerek olmadığını ileri sürerek, çok basit bir maddi fikirle yetinmişlerdir.

Diğer üçüncü bir grup da vatanperver, yurtsever olarak ortaya çıkarak yücelmek ve var olabilmek için din ve millet esaslarını gerekli görmeksizin, *sade bir vatandaş olmayı* ve bu doğrultuda çalışmayı yeterli görmüştür. Efendim bu üç esasın birbiriyle uyum sağlamasını, ayrı ayrı uçlar olarak değil de “*bir bütünün tamamlayıcı unsurları*” olarak görmeyi uygun görmüş ve selefinde (daha önceden bir prensip ve formül olarak) ortaya koyulmayan, yepyeni, enerjik ve aksiyon oluşturabilecek bir fikri ortaya koymuşlardır.

Efendim Hazretleri, *din, vatan ve millet* esaslarını bir bünyeye benzeterek; bunları *et, kemik, ilik ve kan* olarak değerlendirmiştir. Yaşayan bir bünyenin canlılığını ve bu yöndeki devamını sağlayabilmesi için nasıl ki ete, kemiğe ve kana ihtiyacı vardır; öyle de ruhların hayatı ve toplumların ruhanî bir cemaat hâlinde toplanıp hareket edebilmeleri ve başkaları üzerine hükmedebilmeleri için deri ve kemik mesabesinde *vatan ve millete*, kan ve ilik mesabesinde de *dine* ihtiyacı vardır. Zira kan, beden için can demektir. Kanı olmayan bir beden nasıl ölmüş demekse, dini olmayan bir can da öylece ölmüştür, yani ölü hükmündedir.

Efendimin bu saygıdeğer fikrini ve buluşunu, birçok Diyanet görevlisi ve devlet yönetimine talip, birçok siyaset elemanı takdir ve tebrikle karşılamış, hatta bu üçlü esası, dinî hizmet yapanlara bir usûl olarak benimsetmişlerdir. Siyasîlerin de bu esasları kendi ölçülerinde korumaya ve devam ettirmeye çalıştıkları müşahede edilmektedir. Şu halde sadece ve sadece kan dolusu ve et yığını mesabesindeki fikirlere değil; kanlı canlı, enerjik ve son derece hareketli fikirlere ihtiyacımız vardır. Türk milleti, geçmişinden bu yana anlatılan yönde tespit edilen bu üç esasa uygun hareket ederek varlığını, birliğini ve dirliğini koruya gelmiştir.

Bundan sonra da varlığını ve bekasını, birliğini ve dirliğini beyan edilen esaslar doğrultusunda muhafaza edecektir ve etmelidir de, inşallah.

Türkler, sahip oldukları *vatanı*, damarlarındaki kanları aktıkça korumaya devam etmişlerdir. Milletleri için gece gündüz uyumayıp didinen, soğuşunda sıcağında, varlığında ve yokluğunda onlar için uğraşan hakanlara ve kağanlara daima sahip olmuşlardır.

Hakanların, kağanların, başbuğların, padişahların ve sultanların dahi itibar ettiği *dinî büyüklere* her zaman hürmet etmişler, bununla da kalmayıp onları yanlarına alarak yüksek ve isabetli fikirlerince hareket etmeyi kendilerine bir borç bilmişler, hatta ve hatta böylesine bir davranışı Yüce Tanrı namına iş görmeyin vazgeçilmez bir esası kabul etmişlerdir. Eski Türklerdeki *Şamanlar*, Müslüman dönemlerindeki *Dede Korkutlar*, *Hocalar*, *Alperenler* ve *Derviş Erenler* hep aynı düşünce ve inanışın, hep aynı töre ve davranışın bir ifadesidir. İşte Efendim Muhammed Feyzî bu feyizli fikir ve tespitleriyle adı geçen üçlü esasın korunması, geliştirilmesi ve daha da öte yüceltilmesi için gereken eğitim ve öğretimin lüzumunu anlatmakta; Türk evlâdını ve Müslüman fertlerini vatan ve milletlerinin muhafazası için çalışmaya sevk ve teşvik etmektedir.²

Mefahir-i diniye

Dince kutsal sayılan ve saygı duyulması emredilen esaslardır. Emredilen hususların topyekûnu, yasaklanan konuların tamamı ve tazimi öngörülen değerlerimizin tümüne birden “*Mefahir-i Diniye*” tabir edilmektedir. Efendim Hazretleri kendilerine “*Mefahir-i Diniye*” ile maksadının ne olduğu sorulunca, burada beyan ettiğimiz hususların olduğunu söylemişlerdir.

Mefâhir-i milliye

Milli değerlerin tamamı, yani örf ve törelerimiz, atalarımızın bize emanet ettikleri maddî ve manevî niteliği haiz olan eserler; hepsi millî mefahiri (milletçe övündüğümüz değerleri) ifade etmektedir.

---

² Bu üçlü esas sadece biz Türkler için değil; tüm Müslüman ülkeler için geçerlidir. Ama bizim bu vatan ve bu millet içerisinde yaşamamız; anlatılan doğrultuda kendi yapımıza uygun olarak çalışmamızı gerekli kılmaktadır.

Sadakat-ı vataniye

Vatanımızın korunması ve yücelmesi için canımızı ortaya koyup dişimizi tırnağıımıza takarak bütün içtenliğimizle gereken her konuda girişimde bulunmak ve çalışmak.

Bu üç esasın korunması, devamı ve yüceltilmesi için durmadan ve bıkmadan çalışmak bu vatanda yaşayan herkesin yegâne ülküsü olmalıdır. Aksi takdirde bölünmüşlük ve zafiyetten kendimizi alamayacak, başımızı bir türlü dertten, belâ ve musibetten kurtaramayacağız.

Allah Teâlâ basiretimizi açsın ve gönüllerimize gerçek fikirleri ve kendi razı olduğu düşünceleri saçsın. O'nun inayeti ve nusreti ile bizleri saran, kuşatan fitne ve fesatçılar; zulüm ve infakçılar dört bir yana savrulup kaçsın, âmin.

Peygamber ocağı ve askerlik

Hepimizin bildiği gibi *askerlik*, bir milletin vatanını, dinini, ırz ve namusunu korumak amacıyla yapılan kutsal bir görevdir. Bu görev bir bakıma dinî, bir bakıma millî, bir diğer bakıma da vatanîdir. Dinî bir görevdir; çünkü din ve diyanetimiz hür olmamızla ancak aksiyon hâline dönüşebilir.

Hür ve bağımsız olamadığımız takdirde dinî görevlerimizin yerine getirilmesi ya mümkün olmayacak veya hayli zor olacaktır. Böyle bir duruma düşmemek için Allah ve O'nun Resulü vatanın muhafazasını çeşitli ifadeleriyle istemişlerdir. Yahudi milletine vatanlarını korumak amacıyla beldelerini terk etmeyip düşmanlarıyla savaşmayı emrettiği halde bu işe yanaşmayıp, çoğunun savaşmayacaklarını beyan etmeleri³ dolayısıyla Allah onları ayıplamış ve kötölemiştir.

Yine Hazreti Musa vasıtasıyla kıptilerin⁴ esaretinden kurtulduktan sonra işgal altında olan vatanlarını savunmaları istenmiştir.⁵ Yüce Peygamberimiz "sınırlarda bir saat Allah Rızası için nöbet beklemenin bin

---

³ Nisa 4/66.

⁴ Kıptî: Mısır'ın yerli halkı, Firavun'un milleti.

⁵ Maide 5/20-24.

gecelik (nafile) ibadete ve oruca denk olduğunu” beyan etmesinden⁶ de vatan için vazife yapmanın önemini ve gereğini dinî açıdan kavramakta herhalde bir zorluk çekmiyoruzdur.

“حُبُّ الْوَطَنِ مِنَ الْإِيمَانِ” rivayeti de *vatan sevgisi* ile *iman* arasındaki bağlantıyı ve ilgiyi göstermesi bakımından gerçekten ilgi çekicidir. Bu rivayet hakkında birtakım “kîl u kâller” olsa da İmâm Aclûnî hadisin manasının yerinde ve dürüst olduğunu söyleyerek, mümin bir kimsede vatan sevgisinin ve tutkusunun imanın gereği ve kemâlinden olduğunu beyan etmiştir.⁷

M. Feyzî Efendi'nin vatan fikri, sevgisi ve milletine bağlılığı

Efendim Muhammed Feyzî'nin bizzat yaşamış olduğu fitne ve fesat dönemlerinde kendisi hakkında yanlış bilgiler ve görüşler serdeden bir dergiye⁸ cevap olarak yazmış olduğu cevabî mektubundan bazı pasajlar naklederek ondaki vatan anlayışının sırrını, hikmetini ve bu konudaki derin düşüncesini açıkça görelim ve ortaya koyalım. Açıkça görelim ve ortaya koyalım ki, vatan ve millet yönüyle eksiği ve özrü olanlar ve dinî açılımı yerli yerince gerçekleştiremeyenler o kutlu yiğitten ve ledün sultanından ibret ve ders alsınlar.

“...Cennet gibi vatanımı ben de herkes gibi severim. Vatanıma ve millette olan en küçük bir hürmetsizliği kabul etmem. Çünkü insan-ı kâmil nefesine ve şahsına karşı yapılan her tahkir ve fenalığı unutabilir, affedebilir; lâkin vatana ihanet edenlere karşı beslenen nefret ve husumet batından batına (kuşaktan kuşağa) müteselsilen intikal ederek asla unutulmaz. Zira bu mukaddes vatanımızın her kabza-ı türabı, kahraman ecdadımızın bakıyye-i enkazı hayatiyesinin bir mahfazasıdır. Hem ecdadımız gibi biz

⁶ “حرس ليلة في سبيل الله عز وجل افضل من الف ليلة يقام ليها و يصام فخارها” *“Aziz ve Celil olan Allah rızası için, bir gece nöbet tutmak, gündüzü oruçla, gecesini ibadetle geçirilen bin günden daha üstündür.(Daha çok faziletlidir.)”* Taberânî, Hâkim, Beyhakî, Hazreti Osman'dan rivayet etmişlerdir. Benzer lâfızlarla bkz. Ahmed, *Müsned*, I, 64; İbn Mâce, *Cihâd* 8; Ebû Ya'lâ, *Müsned*, VII, 267; Taberânî, *Kebîr*, I, 91; Dârekutnî, *el-İlel*, III, 36.

⁷ Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, I, 413-414, no. 1102.

⁸ Demokrat Parti'nin iktidarda olduğu bir sırada dindarlığa ve millî hissiyata ters bakan, o yönde yayın yapan ve *Kim* adıyla anılan bir mecmua.

dahi onun meşîme-i nezihesinde sudur ve tulû ettiğimiz misillü ba'del-vefat dahi yine onun sîne-i kutsiyyesine rücû edeceğiz. Halikımız bizi, vatanın beşik denilen bir kapısından şu âlem-i fâniye idhâl edip, mezar nâmı verilen diğer kapısından ihrâc edecektir.

Evet, her halde hayât-ı fâniyyesini bu iki bâb-ı mukadder arasında geçireceği ve yarın haşir gününde kendi vatandaşları ile muhasebe edileceğine inanan insanım. Yoksa geri fikirli değil, ileri fikirli bir ilim adamıyım."

Bu vatanda yaşayan insanların birlik ve dirlik içerisinde olmaları en ziyade arzusu olan Efendim Muhammed Feyzî yukarıdaki yazısına şöyle devam etmiştir: *"İşte bu hakikate binaen ittihâd-ı dinî ve millîmize zıt olan her şeyden (meselâ particilik taassubundan) ziyadesiyle içtinap eden, şu necîp ve asil ve Kur'ân'ın methine mazhar olan, tarih boyunca asırlardan beri necabetini muhafaza etmiş olan Türk Milleti'nin bir ferdiyim. Türklüğe aykırı ve anane-i millîmize zıt bir hareketim asla kayıt edilmemiş tertemiz bir vatan evlâdım..."*

Askerlik ve fazileti

Askerlik, vatan, ırz, namus ve mukaddesatın savunulmasına yönelik bir eğitim ve öğretim mesleğidir. Bizatihi ruh ve beden in aktifliğini, direncini ve aksiyonunu ortaya koymakla yerine getirilir. Bu itibarla mesleklerin en çetini ve en ağırıdır. Bundan ötürü ecirlerin ve sevapların da en değerlisi askerlik görevi yapanlara verilmiştir.

Evet, hakkıyla, aşk ve şevkle, iman ve irade gücüyle bu mesleği Allah ve lillah için seçen vatanın ve milletin ırz ve namusunu korumak amacıyla askerlik yapan bir kimsenin alacağı ecrin, nail olacağı sevabın hesabını ancak Allah bilir. Zira askerlik her şeyden önce harp ve cihat usullerinin öğretildiği ve denendiği bir meslektir. Sıcak soğuk demeden, akıl ve mantığı bir kenara iterek, sadece üstünden gelen emirlere boyun eğerek hareket etmek insan nefsine çok çok ağır gelen bir görevdir. Nefse ağırlık veren, onun enâniyetini kıran ve hiçe sayan bir ocaktır *asker ocağı*. Hayır şeylerde nefse baskı yapmak ve ona zıt gitmekte ise ancak hayır vardır.

Bu ocakta karşılaşılan ve yapılan her türlü hareket belli bir kaideye ve kurallara bağlıdır. Sürekli disiplin altında hareket edilir. Hiçbir fert kendine göre bir davranış ortaya koymaz. Herkes eşit olarak, aynı şeyleri, aynı emir ve direktifle yapmakta; yedikleri, içtikleri aynı, giydikleri ve söyledik-

leri aynıdır. İşte böyle bir nizam ve intizam aslında Allah'ın kullarından istediği nizam ve intizamdır. Ama nefse pek çok ağır gelir. Sabır ve tahammül gerektirdiği için nefsin hiç mi hiç hoşuna gitmez. Bunu açık ve seçik olarak askerlik hayatımızda az da olsa gördük ve yaşadık; elhamdülillah. Allah Teâlâ Hazretleri Yüce Kelâmı'nda ancak ve ancak sabredenlere hesap-sız ve kitapsız mükâfat verileceğini beyan ediyor.⁹

Sevgili Peygamberimiz (sas.) de ata binmeyi ve atıcılık yapmayı dünyevî oyunlardan ve eğlencelerden saymadığı gibi bilakis öğrenmeye ve denemeye bizzat şu buyruklarıyla teşvik etmiştir.

“تَعَلَّمُوا الرَّمِيَّ فَإِنَّ مَا بَيْنَ الْهَدَفَيْنِ رَوْضَةٌ مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ”

- ✓ “Atıcılığı öğrenin, çünkü iki hedef arası cennet bahçelerinden bir bahçedir.”¹⁰

Kâfirler için kuvvet hazırlamak

Yüce Rabbımız Kur'ân'ında kâfirler için “*kuvvet*” hazırlamamızı emir buyurmuştur.¹¹ Nebiyi-i Ekrem Hazretleri de “قوة” “kuvvet: güç” kelimesini “الرَّمِيَّ” “*er-ramy: atmak*” olarak tefsir etmişlerdir.¹²

Şu halde cihat için kâfirlerle ve sair düşmanlarımızla savaşmak icap edince din, vatan ve milletin savunulması, ırz, namus ve törelerin korunması için atıcılığı, atmayı ve nişan alıp hedefe isabet ettirmeyi öğrenmek zorundayız.

Efendim Muhammed Feyzî harp ve darp aletlerinin teknik yönünden her ne kadar gelişirse gelişsin “*atma*” keyfiyetinin değişmeyeceğini beyanla, “*ok atmak*” ile “*atom atmak*” keyfiyetinin *atıcılık* yönünden aynı olduğunu; dolayısıyla Yüce Peygamberimizin Kur'ân'daki “قوة” “*kuvvet*” kelimesini, “الرَّمِيَّ” “*er-ramy: atmak*” olarak

⁹ Zümer 39/10.

¹⁰ “Yüzücülük, at bakımı ve atıcılıkla” ilgili başka hadisler de vardır. Deylemî, *Firdevs*, II, 43; İbn Hacer, *Telhîsu'l-habîr*, IV, 164; Şevkânî, *Neylu'l-evtâr*, VIII, 247.

¹¹ Enfâl 8/60.

¹² “الا ان القوة الرمي” Ahmed, *Müsned*, IV, 156; Müslim, *İmâre* 167; İbn Mâce, *Cihâd* 19; Ebû Dâvûd, *Cihâd* 24; Tirmizî, *Tefsîru'l-Kur'ân* 9; Taberî, *Câmiu'l-beyân*, X, 30, 32; Kurtubî, *el-Câmiu li ahkâmi'l-Kur'ân*, VIII, 35; İbn Kesîr, *Tefsîr*, II, 322; İmâm Neseî, *Medâriku't-Tenzîl*, II, 109.

tefsir ve tespit etmesinin ne denli isabetli bir yorum olduğunu belirterek, ilgili rivayetin ne denli yüce bir mucize olduğunu da ayrıca ifade buyururlardır.

Allah Teâlâ kendisinden razı olsun.

Bütün bu esasları göz önüne alarak *askerliğin* ve *askerlik ocağının* ne denli önemli ve kutsal olduğunu kavramamak mümkün değildir. Askerliğe ve asker ocağına yan bakanların ancak ve ancak kötü niyetli vatan ve millet düşmanları olduğunu bilmeliyiz ve bu gibilere fırsat vermeyip, içimizden, işimizden ve vatanımızdan kovarak onların bizim sırtımızda ve bedenimizde yuvalanmalarına mâni olmalıyız. Bu meyanda elimizden gelen her türlü gayreti ve ataklığı göstererek, bu yöndeki müspet olmayan karşı hareketleri, olanca gücümüzle sindirmeye ve yok etmeye çalışmalıyız. Zira onlar, ancak ve ancak bize zarar veren bir canavar, bir haşere ve zararlıdan başka bir şey değildir.

Bu konularda mazeret ileri sürenlerin, askeriye içerisinde dine, ırz ve namus gibi yüce değerlere söven sayan ve gayr-i insanî davranışlar sergileyen ve bu yönde bazı kendini ve bağlı olduğu mukaddesatı tanımayan bedbahtların olduğuna dair beyanları da maalesef bir gerçektir. Ama birkaç kendini bilmez ve sapığın yaptıkları yanlışlar yüzünden tüm askeriyenin ve bu kutlu ocağın suçlanması ve lekelenmesi de asla doğru değildir. Zira ferdî ve şahsî davranışlar kısmîdir, umuma teşmil edilemez.

Türkiye dâr-ı harp midir?

Efendim Muhammed Feyzî birtakım mazeretler ileri sürerek Türk Vatani'nin aleyhinde olanlara karşı asla müsamahakâr davranmaz; onların fikir ve düşüncelerine kesinlikle itibar etmezdi. Bununla da kalmaz, ilgili yönde özürleri olan bu adamları içtenlikle uyarırlar ve onları bu konuda müspet harekete davet ederlerdi. Nasihat tutmadan hâlâ dediğim dedik diyenler için de *"Bu vatani beğenmeyenler beğendikleri yere, omuzlarına abalarını alıp çekip gitsinler; burada durup fitne ve fesada alet olmasınlar."* diyerek yedikleri ve içtikleri sofraya, yatıp kalktıkları yatağa küfredip pisletmelerini istemezdi.

Hele hele dışımızdaki sinsi düşmanlarımızın şeytanî birtakım bahanelerle vatan ve milletimize karşı su-i kasıt olarak tertip edip piyasaya sürdükleri ve sağlam delillere dayanmaksızın ve cumhur-u ulemanın kaidelerine uymaksızın ülkemize *"Dâr-ı Harp: savaş ülkesi"* nazarıyla bakanlara karşı amansız bir tavır takınarak, *istatistiklere göre % 99'u Müslüman olan bir memleketin dâr-ı harp olamayacağını* beyan ederlerdi.

İnancımız odur ki, böyle kendisine hürmet beslenen ve fikirlerine son derece saygı duyulan kutluluk ve kutsîlik padişahı bir zat-ı âlinin, adı geçen tipteki insanları *"dâr-ı harp"* safsatmaları ile şu aziz vatani fitne ve fesada boğmalarına karşılık:

"... Öyle ise burada ne durup duruyorlar; dar-ı harpte devamlı durulmaz! O halde istedikleri yere ve beğendikleri ülkeye çekip gitsinler."

diyerek kovması cidden çok acı, çok düşündürücüdür. Uhrevî hayatta bu tür insanlar hakkında, Huzûrullah'ta kendilerine şahitlik için sorular tevcih edilince sanırız olumlu bir cevap veremeyecekler ve lehlerinde iyi bir şehâdet yapmayacaklardır. Bilakis ümmetin parçalanmasına, aralarına nifak sokmalarına karşılık yüceler yücesi Rabbımız'a şikâyette bulunmalar gerektir. Zira kendi haklarında zulüm, fık gibi günahlar için şefaât olabilir, mağfiret edilebilirlerdi. Ama Ümmet-i Muhammed'i (sas.) tefrika-ya itmek, onların kitlelerini parçalayarak bireyler hâline döndürmek için çalışmak, Rasul-ü Zîşân'ın bedduasıyla lanetlenmiştir. Bu güruhun azaba düçâr olacağından hiç şüphe yoktur.

Yüce Rabbımız bizleri, ümmetin ve milletin birlik ve dirliği yolunda çalışanlardan eyesin, âmin.

Efendim Muhammed Feyzî, cumhuriyet dönemi içerisinde demokrasi fikrinin yerleştirilmesi sırasında, dinî hizmette bulunan bir cemaatin ileri gelenlerine yapmış olduğu şu değerli nasihatleri ve pırlanta uyarıları da, onun vatanına ve milletine karşı ne denli bağlı ve ne derece içten ve samimi bir hizmetçi olduğunu göstermesi bakımından son derece itimat ve sadakat telkin edicidir.

“Bu zamanda yapacağınız hizmetlerinizde milliyetçilerin aleyhinde olmamaya dikkat ediniz.”

Efendim, bu ve benzeri gruplardan bir diğerine de: *“Bundan sonra milliyetçilik denilen bir fikir gelişecektir; sakın aleyhinde olmayınız.”* diye tembihte bulunmuşlardır.¹³

Yine Efendim daha sonraki sohbetlerinde bu memlekette hizmet yapmak isteyen fertlerin ve cemaatlerin azamî dikkat etmeleri gereken esasları da şu son derece veciz ve hikmetler yüklü sözleriyle özetlemiştir:

“Zamanımızda şu üç şeye nusrette bulunmak lâzımdır”

- a) *Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat'e,*
- b) *Hanefî Mezhebi'ne,*
- c) *Samimi milliyetçilere.*

a. Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat

Ehl-i Sünnet'e nusret etmek lâzımdır. İyice bir düşünürsek aklın ve fikrin de bize bu yolu göstereceğinden eminim. Çünkü Hz. Peygamberin

---

¹³ Ama ne hazindir ki bu cemaat ve kardeşler, Efendi Hazretleri'nin tembihatını tutmadıkları gibi milliyetçilik ve bu davayı yürüten yiğitlerin aleyhinde şiddetle ve hiddetle bir kampanya yürütmüşler ve kampanyalarını yayınladıkları sapık ve sapırtıcı, demagoji ve mugalata türünden birtakım uydurma kitapçıklar ve broşürlerle tescil ve takviye çalışarak, çoğu zaman memleket düşmanı şer guruplar safında yerlerini almışlardır! Allah Teâlâ'dan dileğim her konuda olduğu gibi bu konuda da onlara akıl, izan ve vicdan nasip etmesidir. Şunu asla unutmamalıdır ki, Üstad Bediüzzaman Efendi'nin beyanına göre *hakiki Milliyetçilik İslam'ın kalesidir.* Bu demektir ki gerçek milliyetçiler de bu vatanın ve dinin, ırz ve namusun gönüllü bekçileridir. Hal böyle olunca, onlarla uğraşmanın ne anlama geleceğini siz okuyucuların takdirine bırakıyorum.

beyanına göre fırka-ı nâciye ancak ve ancak odur.¹⁴ Çünkü Ehl-i Sünnet, insanların maddî ve manevî çalışmalarında ifrat ve tefritten en uzak kalan bir inanç sistemidir. Bunun dışında kalan inanç sistemleri kendilerini her ne kadar İslamî göstermeye, gerçekçi olduklarını ortaya koymaya çalışsalar da biraz dikkat edilecek, azıcık derinliğine düşünülecek olunursa derhal insan fitratına, insan mizacına akıl ve mantığına, hâl-i hazırda teknik ve fenni esaslara, evrendeki nizam ve intizama ters düştükleri, toplum ve fertlerin rahat ve mutluluklarına hâle verdikleri anlaşılır.

Bu itibarla fert ve toplum olarak ihtilâl, ifsat ve bozgunculuk istenmiyor; tam tersine terakki için mücadele ve mücadele yapılmak isteniyorsa, *Ehl-i Sünnet* inancının tercihine, tercicine ve toplumlar arasında yayılmasına gayret edilmeli ve bunun için elden gelen her şeyi ortaya koymalıdır.

Aksi takdirde, insan fitrat ve mizacına ters düşen ve Hazreti Peygamber'in cehennemlikler olarak haber verdiği muzır inançlar ve sistemler oluşarak, gelişerek ve çoğalarak *milli bünyemizin* manen ve daha sonra da maddeten çökmesine ve fesada uğramasına sebebiyet vereceklerdir.

İnanç sadece vicdanî bir hareket değildir!

İnanç her ne kadar iç hareketi ilgilendirse de, kalpte yerleştikten sonra bedendeki diğer organlara da sirayet ederek aksiyon haline dönüşmesi her zaman mümkündür ve olması mukadderdir. Bu itibarla “efendim, bu bir inançtır; dokunulamaz, bırakın dilediğine inansın” demek ilerisi için çok tehlikeli olacaktır. Bakınız Komünizm denilen iblis sistemi!.. Önce bir fikir akımı olarak ortaya çıktı; ama neticede kalplere ve nefislere yerleştikten sonra yerinde tekin durmadı; aksiyona dönüştü ve birçok canların yanmasına sebep oldu. Babayı oğula, oğulu babaya, kardeşler ve dostları birbirine düşman etti. Silahlar ve sopalarla birbirlerine

---

¹⁴ Bir hadis rivayetinde, ümmetin yetmiş üç fırkaya ayrılacağını, sadece birisi hariç diğerlerinin ateşe atılacağını; kurtuluşa eren fırkanın “fırka-ı nâciyenin” de kendisinin, ashabının ve arkalarından güzelliikle kendilerine uyanların olacağını belirtmiştir. (Bkz. Aclûnî, *Keşfu'l-Hafâ*, 446 no.lu rivayet.)

saldırtarak öldürmelerine neden oldu.¹⁵ Neticede insan fitrat ve haysiyetine, hak ve hukukuna ters düşmesinden ötürü yasalarca da yasak edilerek bu tür çalışmalarda bulunanlara cezalar verildi.

Dinî kisvelere bürünerek, nice değişik adlarla anılan inanç sistemleri de vardır ki, insan haysiyetiyle bağdaşmaz. İnsanın öz benliğine ve öz duygularına ters olan bu sistemler, İslâm'ın tertemiz bünyesine nüfuz etmeye, onu içinden içinden kemirerek mahvetmeye yönelik çalışmalar içinde olabilmektedir.

İşte Komünizm'e, Faşizm'e, Siyonizm'e, bölücülüğe ve insanın öz yapısına uygun olmayan, onun fitratına, mizacına ve haysiyetine ters düşen bu sistemlere nasıl karşı çıkılıyorsa, *Rasûllullah'ın ashabının* ve daha sonraki *selef-i sâlihîn* denilen seçkin insanların inancını, tertemiz akide sistemlerini oluşturan ve adına "*Ehl-i Sünnet*" tabir edilen, birleştirici, kaynaştırıcı, sevdirci ve saydırıcı bu guruba yardımcı olmak, onları maddî ve manevî yönden destekleyerek yücelerde yer almasını sağlamak her temiz Türk'ün ve kişilik sahibi her Müslüman'ın en önemli bir görevi olmalıdır.

Şu zamana kadar *Türk Birliğinin* ayakta kalması ve diğer insanlara inanç ve yönetim açısından öncü olması, hep *Ehl-i Sünnet* inancına sahip olmasıyla mümkün olmuştur. Ama devlet ve millet olarak maddî ve manevî yönden birtakım eksiklerimizin ve zafiyetlerimizin ortaya çıkması, bu şer ve muzır düşüncelerin hortlamasına sebep olmuştur. İşte bunun için her zamankinden daha uyanık ve daha dikkatli olarak *Ehl-i Sünnet'e* sahip çıkmak zorundayız.

---

¹⁵ 1992 yılına girerken Yüceler Yücesi Rabbimize sayısız hamd-ü senalar olsun ki, Komünizm resmen çöküp gitmiş ama arkasında büyük bir yıkıntı, muazzam bir sıkıntı bırakmıştır. İnşallah, tez zamanda bu tahribatın izleri silinir de Din-i Mübîn-İslâm'ın yüce değeri hakkıyla bilinir.

Ehl-i Sünnet'e sahip çıkmanın yolu

“Ehl-i Sünnetim” diyen ve onu sapık fırkalara karşı savunarak sahip lenmeye çalışan bir kimsenin ilk yapması gereken şey, onu çok iyi tanıması ve bilmesidir. Zamanımızda “Ehl-i Sünnetim” diyenlerin çoğu, onun ne olduğunu tam olarak bilmiyor. Bu konuda kulaktan dolma veya sadece yüzünden alma bir bilgiye dayanıyorlar. Hâlbuki “inandım” demek nasıl yeterli değilse, sadece “Ehl-i Sünnetim” demek de yeterli değildir ve olmamalıdır da. Ehl-i Sünnet kimdir? Özellikleri ve inançları nelerdir? Bu inançların delillerini, nerelerden, kimlerden ve hangi kaynaklara dayanılarak alınacağını ve öğrenileceğini çok iyi bilmemiz lâzımdır.

Bunları hallettikten sonra, öğrenilen ilgili esasların çoluk çocuğumuza, aile ve akrabama aktarılması yolunu *öğrenmek* ve *öylece uygulamak* gerekecektir.

Üçüncü safhada üzerimize düşen şey ise, inançlarımıza paralel olan davranışlara yer vererek, özümüze ve sözümüze uygun, *tutarlı bir hayat tarzına* kendimizi alıştırmamızdır.

Gerçi devletimiz, Diyanet İşleri Başkanlığı'nca bu görevi yürütmeye çalışıyor. Milli Eğitim Bakanlığı okullarımızda “Din Dersleri” vasıtasıyla vermeye gayret ediyor ama onların dışında, değişik çevrelerde dinî geçinen bir takım cemaatler (özellikle vatan, millet ve bayrak gibi değerlere karşı çıkan; başka ülkeleri Türkiye'ye tercih eden ve vatanımızı türlü şekillerde bölmeye çalışanlar) kendilerine özgü Ehl-i Sünnet dışı bir takım dinî düşünceleri ve bu düşüncelere uygun bir takım davranışları *ibadet* adı altında sergilemekte ve Müslüman kitle arasına sızarak nifak ve fesat tohumlarını ekmeğe muvaffak olmaktadır.

Din-i Mübîn bütün insanların tek bir cemaat hâline gelmelerini, hatta ibadet ve itaatlerini bu şuurla yapmalarını isterken, bazı sapık cereyanlar onları camiden ayırmaya İmam Hatip ve İlahiyatlardan öğrencileri ayırarak kendi saflarına çekmeye çalışmaktadırlar.

Diğer bir kısmı, dinen kesin olarak yasaklanmış birtakım haramları “*Dâr-ı Harp*” ve benzeri şeytanî fikirlerle mubah sayarak Müslümanları haram yemeğe teşvik etmektedirler. Sadece bu kadar mı?... Hayır. Daha nice nice tefrika mahsulü olan düşünceler var. Bütün bunların kaynağında -bu fikir sahipleri bilsin veya bilmesin- muzır inançlar yatmaktadır. Zira Allah'a ve Peygamberi'ne samimiyetle inanmış bir ferde suikast

tertip etmek, onun hayatını ve hürriyetini hiçe saymak, Peygamber *aleyhi's-selâm*'ın bize bıraktığı emanete taban tabana zıttır. Zira Nebiyy-i Ekrem Hazretleri Kelime-i Tevhid ehlinin bütün haklarının güvence altında olduğunu ifade buyurmuştur.¹⁶

İşte bütün bu hususları göz önüne alarak dört elle, olanca gücümüzle Ehl-i Sünnet'e sarılmak ve ona destek olmak zorundayız; ey benim can yoldaşım!..

b. Hanefî mezhebi

Bu mezhep, Türk soyunun özellikle tercih ettiği, insan fitratına, mizacına maslahat ve menfaatine toplum açısından en uygun görülen bir din yoludur.

İmâm-ı Âzam *rahmetullahi aleyhi*'in içtihatlarının tespit ve takyidini ihtiva eden bu nizâm ve intizâm, özellikle asırlar ilerledikçe, medeniyet ve teknik geliştikçe daha da önemini ve kutsiyetini göstermekte ve her gün biraz daha mensuplarını çoğaltarak hakkaniyetini ve isabetliliğini ortaya koymaktadır. Hazreti İmâm'ın özel içtihatlarının bu zamanda uygulanma şansının ve ortamının gittikçe artış kaydetmesi, Maliki, Şafii ve Hanbeli gibi diğer mezheplerin uygulamaya konma yönünden zor oluşu veya bazı yerlerde hemen hemen imkânsız oluşu Hanefî mezhebinin ister istemez ön plâna alınmasını zorunlu kılmaktadır.

Efendim Muhammed Feyzî, Hanefî mezhebinin daha *pratik* olduğunu, maslahat-ı nâsa daha uygun geldiğini beyandan sonra bazı örnekler de verirdi. *Meselâ*, hac ibadetinde, tavaf ederken abdestli olmayı şart koşan Şafii mezhebine karşılık, Hanefî'de abdestli olmanın vacip olduğunu belirterek, hâl-i hazırda tavaf ibadetinin Şafii'ye uygun olarak yapılmasının hemen hemen mümkün olamayacağını bizzat müşahedeleriyle beyan etmişlerdir.

16 “... امرت أن أقاتل الناس حتى يقولوا لا إله إلا الله...” “İnsanlarla ‘Lâilâhe illallah’ deyinceye kadar savaşmakla emrolundum...” diye başlayan hadis-i şerifte bu husus anlatılmıştır. Ahmed, *Müsned*, I, 11, 19, II, 314, 345, Buhârî, İman 15, Kible 1, Zekât 1, Cihâd 101; Müslim, İman 32-36, Fezâilu's-sahâbe 33; İbn Mâce, Mukaddime 9, Fiten 1; Ebû Dâvûd, Zekât 1, Cihâd 104, Cenâiz 57; Tirmizî, İman 1, 2, Tefsîr 77; Nesâî, Zekât 3, Cihâd 1.

Çünkü tavaf esnasında kadına sürülmeden tavaf yapmanın çok zor olduğunu; kadına bedenine değmesi ile Şafii birinin taharetinin bozulacağını dolayısıyla tavaf halindeki kalabalık içerisinde çıkarak yeniden abdest alıp tavafını tamamlaması gerekmektedir ki, bu da çok çok zor olan, hatta can tehlikesi bile mevcut olan bir davranıştır. Zira tavaftan çıkmak, kalabalığı yarmak ve dışarıya geçmek hem kendi için hem de diğer hacılar için gerçekten zorluk veren bir harekettir. Ama Hanefi’de abdest, hem kadına dokunmakla bozulmaz, hem herhangi bir şekilde bozulsada vacibin olmayışı ile kerahetle de olsa tavafı sahih olur.¹⁷ Bugünkü büyük şehirlerimizde de durum buna benzemektedir. Abdestli bir kimsenin dolmuş veya otobüste kadına dokunmakla abdesti bozulduğunu kabul edersek (Şafii’ye göre), o zaman durum çok zorlaşacak; bu kimse camide namaz kılmak için veya kıldırılmak için yeniden abdest alması gerekecektir. Bu da çoğu zaman ve çoğu yerde ya çok zor veya imkânsız bir durumdur.

Şu halde Hanefi mezhebinin, Müslümanların çıkarlarına uygun, dinlerinin gereklerini uygulamada daha pratik ve daha kolay olduğunu görmüş oluyoruz. Bu nedenle, mezhebimizi çok güzel öğrenerek yayılmasını ve mensuplarının çoğalmasını istemek tabii bir istektir. Şunu da kesinlikle unutmamak ve göz önünde bulundurmak gerekir ki, Müslümanların faydalarını gözetmek ve o doğrultuda hareket etmek onların üzerine düşen en önemli ve en kutsal görevler arasındadır.

Efendim Hazretleri, birçok büyüklerin Hanefi mezhebinde yer alan bu ilginç özellikleri beyan ettiklerini, bazı keşif ehlinin de,¹⁸ en son yok olacak mezhebin, diğer bir deyişle *en uzun ömürlü mezhebin Hanefi mezhebi olacağı* yönünde açıklama yaptığını belirtmiştir. Yine ululuk burcunda yer alan bazı büyüklerin, kıyamet öncesi dönemde geleceği bildirilen Mehdi Âl-i

¹⁷ Bu konuda Ömer Nasuhî Bilmen Efendi’nin beyanı şu şekildedir: “Haccın vaciplerinden birini terk etmek, haccın sıhhatine engel olmaz. Fakat ceza olarak yalnız kurban kesmek gerekir. Kurbanın eti Mekke fakirlerine dağıtılır. Bununla beraber terk edilen bir *vacip* yeniden yapılıncaya, ceza düşer. Abdestsiz yapılan bir tavafı yeniden yapmak gibi...” *Büyük İslam İlmihali*, s. 384.

¹⁸ İmâm-ı Rabbânî Hazretleri’nden rivayete göre, bu kutlu şahsiyet Şâh-ı Nakşibend Hazretleri’nin seçkin halifesi ve değerli mürşit Muhammed Parsâ Hazretleridir. Şâ’rânî, *Keşfu’l-Ğumme*, I, 9.

Rasûl'ün de birçok konuda Hanefi mezhebini benimseyip o yönde uygulamada bulunacağını¹⁹ haber verdiğini biliyoruz.

c. Halis Milliyetçiler

Birçok kimse vatan ve milletin selâmeti için çalıştığını, uğraştığını beyan etmekle beraber; çoğunun sözleriyle uygulamalarının bir olmadığı, yani birçok yönden *tutarsız* oldukları görülmüştür. İşte bu nedenle Efendim Hazretleri, “*halis*” tabiri kullanmıştır. Bazen de “*hakiki*” tabirini kullanırdı ki, hemen hemen aynı anlama gelmektedir. Veya “*hakiki*” sözcüğü ile gerçek milliyetçilik şuuruna erişenleri kastetmektedir.

Gerçek Milliyetçilik

Vatanın ve milletin bütünlüğünden hareket ederek, onun madde-ten ve manen en yüksek derecelerde, geçmişinden de destek alarak yücelmesini hedef edinen fikir sisteminin adıdır. Bu tür *milliyetçilik* akımını *ırkçılıkla* karıştırmamak gerekir. Zira hakiki olmayan milliyetçilikte (gerçek tabiriyle ırkçılıkta) Allah'ın sair kullarını hakir görme, onlara haksızlık ve zulmetme vardır. Bu tür bir hareket ise dinen yasaklanmıştır.

Gerçi Türk ırkı, hiçbir zaman böylesine kalitesi çok fena olan ırkçılık hastalığına genel anlamda yakalanmamıştır. Zira böyle muzır bir mikrobu bedeninde hiçbir zaman taşımaya ve hatta kendisine yaklaştırmaya dahi izin vermemiştir ve vermez de. Bu itibarla vatan ve milletin yüceltilmesi ülküsünden ve felsefesinden ibaret olan bu kutsal düşünceye hiçbir müminin yan bakmaması gerekir. Zira vatan bizim, millet de bizim milletimizdir. Vatanın yücelmesi, bizim barınağımızın daha üstün bir kıvama gelmesi demektir. Milletin yükselmesi ise topyekûn kendimizin yükselmesi demektir. Bizler inancımızla zaten yüceliği kazanmışız.²⁰ Ama maddi olan bir takım düşünce ve fikirlerin atılımını yaparak ve bizzat

¹⁹ Mehdi Âl-i Rasûl (as.): Kıyamet öncesinde Hz. Peygamber'in (sas.) soyundan geleceği ve İsâ (as.) ile buluşacağı, İslam'a ve Kur'ân'a beraberce hizmet edecekleri çeşitli rivayetlerle haber verilen nur ve feyiz abidesi kutlu şahsiyet. Onun Hanefi mezhebine uyması, kendisine bir şekilde vahiy yoluyla bu mezhebin isabetliliğinin bildirilmesinden dolaydır. Tabii ki bu konu genelleme yönüyledir; yoksa o mübarek kişinin özel bir vahye mazhar kılınacağı bu işin uzmanlarınca ifade olunmuştur.

²⁰ “Eğer inanıyorsanız siz en üstünsünüz.” Al-i İmrân, 3/139.

çalışarak yüceliğimizi maddeten de göstermek zorundayız. Zira münkirlerin gözü mana yüceliğini değil, maddi yüceliği görmektedir.

Atalarımızın, geçmiş büyüklerine saygılı olarak becerdikleri ve gösterdikleri bu muhteşem yüceliği bizler de “hakiki” veya “halis milliyetçilere” yapacağımız maddî ve manevî her türlü destek ve muhabbetle her yönüyle terakki ve teâlîmize²¹ katkıda bulunmamız gerekmektedir.

Yüce Rabbımız, hakiki ve halis imana sahip müminlerin, halis milliyetçilere sevgi ve saygıyla destek olmalarını nasip buyursun, âmin.

Zamanımızda sözde iman ehlerinden olduklarını ileri süren bazı kişiler “Milliyetçilik” fikrinin ırkçılık olduğunu; dolayısıyla İslâm’da yasak edildiğini söylemeleri bir hata, bir varta ve bir mugalatadan²² ibarettir.

Irkçılık ve Milliyetçilik

Vatanın, milletin ve bu ikisine ait olan değerlerin sevilmesi ve korunması doğal yapımızdan kaynaklanan (*fitri*) davranış türlerindedir. İslâm hiçbir zaman fitrî olan davranışları yasaklamaz. Ama onları dengede tutmak için kaideler ve prensipler koyar.

Kişinin diğer kavimlere nazaran kendi milletini daha çok sevmeye tutkusu da doğal bir hâdisedir. Bunun için Yüce Peygamberimiz (sas.) “*Kişi kavmini sever.*”²³ ve “*Kişi kavmini sevmekten ötürü suçlanamaz.*” buyurmuştur. Bir diğer buyruğu da şu şekildedir: “*Sizin en hayırlınız, günaha kaçmadıkça aşiretini savunanıdır.*”²⁴

Fakat bu sevgi itidali aşar; bir takım haksızlıklara ve olumsuzluklara sebebiyet verirse, bu takdirde “*asabiyet*” yani “*ırkçılık*” meselesi ortaya çıkar ki, “haksızlığa, arsızlığa ve yolsuzluğa neden olduğu; başka ırkları sırf kendinden olmadığı gerekçesiyle tahkir ve tezyif²⁵ manası taşıdığı için menedilmiş ve sahipleri de en ağır ifadelerle kınanmıştır.²⁶

²¹ Terakki ve teâlî: Yükselmek ve yücelmek.

²² Varta: Büyük tehlike. Mugalata: Yanıltıcı ve kandırıcı sözler.

²³ Bkz. İbrahim Canan, *Kütüb-i Sitte Muhtasarı*, IV, 258.

²⁴ Ebû Dâvûd, V, 341, 5120 no.lu hadis.

²⁵ Tahkir ve tezyif: Hakaret ve alaya alma.

²⁶ Bkz. Müslim, *Kitâbu'l-İmâra*, 57. hadis.

Bu itibarla ırkçılıkla; masum bir fitrî hissini harekete geçerek anayı-babayı ve kardeşi sevmek kabilinden olan bir düşkünlüğü, bir arzuyu bir arada değerlendirmek; “Yasaktır; ırkçılıktır efendim.” diye kestirip atmak hiç de insafa yaraşan bir davranış, Müslümana uygun bir karakter olarak kabul edilemez.

Yüce Peygamberimize de böyle bir hâdise aktarılmıştı. Hadise şu: Adamın birisi ırkçılıkla suçlanmış olacak ki, Nebiy-yi Muhterem’e gelerek “Kişinin kavmini sevmesi (yasak olan) ırkçılıktan mı Yâ Rasûllallah?” diye sormuştu. Yüce Nebimiz de:

“Hayır; şu kadar var ki, kavmine haksızlık üzere yardımcı olması ırkçılıktandır.” buyurdular.²⁷

Bu hadis-i Nebi açık ve seçik olarak kavmin sevilmesi esasına bina edilen Milliyetçilik fikri ile başkalarına haksızlık fikrine istinat eden ırkçılık fikri arasındaki sınırı en açık bir şekilde belirlemektedir. Dışımızdaki güçlerin oyununa gelerek, birtakım *frak-ı dâlle* (sapık gruplar) dediğimiz Sünnet ehli dışındaki fikirlere dayanarak vatan ve milletin selâmeti için çalışan, vatanına, milletine, bayrağına, ırz ve namusuna düşkün Türk evlâdına ırkçılık belasını nispet etmeye ve onları ırkçılıkla suçlamaya hiç mi hiç hakları yoktur. Zira bu kimseler evvela kendi samimiyetlerini ortaya koymalıdır.

Yukarıda beyan ettiğimiz bazı güvensiz hareketleri ve temelsiz bozuk fikirleri, *Sünnet yolundan* saptıklarının en büyük tanıkları iken hangi yüz ve hangi hakla Müslüman Türk Milliyetçilerine dil uzatıyorlar? Bu gibi kimselerle tartışmak ve konuşmak bile beyhudedir. Zira dayanakları yerli değil. Elllerinde Sünnet esas²⁸ ve esası değil; dâllîn (sapıklar) grubunun esası ve esası var. Öyle olunca bize Yüce Rabbimize -Fatıha suresinde her an dile getirdiğimiz gibi “*Bizi öfkene düçar ettiklerinden ve doğrudan sapanlardan kılma, âmin.*” diye dua etmekten başka bir şey düşmez.

Kutluluklar, nurlar, feyizler, hikmetler ve sırlar abidesi bilgelikler dairesinin kutsî kaidesi Efendim Muhammed Feyzî'nin bu güzelim ifade-

²⁷ *Muhtasarı Kütübî'l- Ehâdis*, s. 206, hadis no. 677. (Ahmed ve İbn Mâce rivayet etmiştir.)

²⁸ Asa: Baston. Dayanak ve sağlam kaynak anlamında mecazî bir ifade olarak kullanılmıştır.

lerini de, sözlerin en yücesi ve en eşsiz Yüceler Yücesi âlemlerin eşsiz Rabbisi Hak Teâlâ'nın şu mübarek buyruklarıyla tamamlıyorum:

“الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ لَقَدْ جَاءَتْ رَسُولُ رَبِّنَا بِالْحَقِّ”

“Ve şöyle derler: Hamdolsun bizi buna erİştiren Allah'a. O bize doğru yolu göstermeseydi, herhalde bizim kendiliğimize bunun yolunu bulmamız mümkün değildi. Hiç kuşkusuz Rabbimizin peygamberleri bize gerçeği getirdiler...”²⁹

“وَقَالُوا سَمِعْنَا وَأَطَعْنَا غُفْرَانَكَ رَبَّنَا وَإِلَيْكَ الْمَصِيرُ”

“Ve şöyle dediler: İştittik ve boyun eğdik; başışlamamı dileriz ey Rabbimiz! Dönüş ancak sanadır.”³⁰

“الحمد لله رب العالمين والصلاة والسلام على رسولنا محمد وعلى اله وصحبه أجمعين”

²⁹ A'râf 7/43.

³⁰ Bakara 2/285.